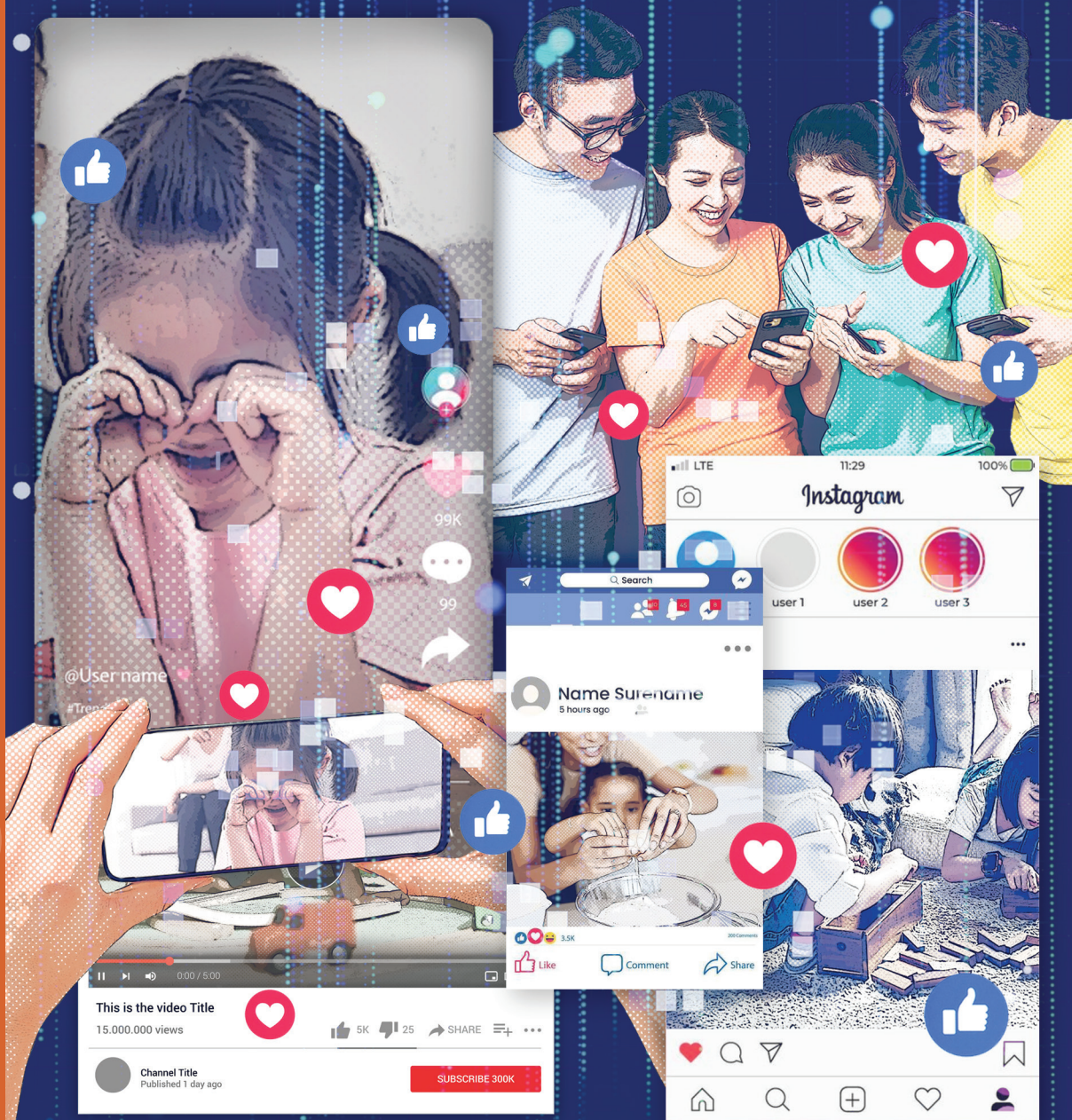

มุมมอง HUMAN RIGHTS PERSPECTIVE จาก

ปีที่ 24 ฉบับที่ 4
เดือนเมษายน 2568

กสม. ย้ำ “เด็กไม่ใช่คอนเทนต์”

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดแนวทางป้องกัน การละเมิดสิทธิเด็กและการเสี่ยงต่อภัยออนไลน์

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (CRC) ที่ประเทศไทยเป็นภาคี และมีพันธกรณีต้องปฏิบัติตาม มีหลักการสำคัญซึ่งเป็นหัวใจในการปฏิบัติต่อเด็กระบุว่า การกระทำหรือการดำเนินการทั้งหลายต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นอันดับแรก หลักการนี้เป็นหลักการพื้นฐานในเรื่องสิทธิของเด็กที่ได้รับการรับรองไว้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและกฎหมายภายในประเทศด้วย

ปัจจุบันพบว่าเรื่องราวของเด็กถูกนำไปทำเป็น “คอนเทนต์” อย่างแพร่หลาย ซึ่งเป็นพฤติกรรมของคนในยุคสังคมดิจิทัล ที่พร้อม

จะนำเรื่องราวรอบตัวมาสร้างคอนเทนต์เพื่อแบ่งปันเรื่องราวต่าง ๆ บนสื่อสังคมออนไลน์ โดยไม่ได้รับสาระและไม่คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็ก

คอนเทนต์เด็กที่ถูกเผยแพร่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์โดยพ่อ แม่ ผู้ปกครอง และครู อาจมีเนื้อหาบางส่วนที่ไม่เหมาะสม เช่น เด็กอยู่ในลักษณะเปลือยหรือกึ่งเปลือย เด็กมีอาการร้องไห้ หวาดกลัว แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว เป็นต้น แม้บางคอนเทนต์ จะได้รับความยินยอมจากเด็กหรือผู้ปกครองแล้วก็ตาม แต่การทำคอนเทนต์ลักษณะนี้ไม่ได้ตั้งอยู่บนฐานของความรู้ความเข้าใจรอบด้านและไม่ได้ตระหนักถึงผลกระทบที่เด็กอาจได้รับในอนาคต

อ่านต่อหน้า 2

กสม. ย้ำ “เด็กไม่ใช่คอนเทนต์”
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนด
แนวทางป้องกันการละเมิดสิทธิเด็ก
และการเสี่ยงต่อภัยออนไลน์

1

กสม. ชี้ การขอประทานบัตรเหมืองแร่โคโลไมต์
ในพื้นที่รอยต่อป่าแก่งกระจานขาดการมีส่วนร่วม
ของประชาชน เน้น กรมอุตสาหกรรมฯ ทบวง
การกำหนดเขตแหล่งแร่ ห่วงกระทบมรดกโลก

4

ร่องรอยดิจิทัล
กับสิทธิที่จะถูกลืม

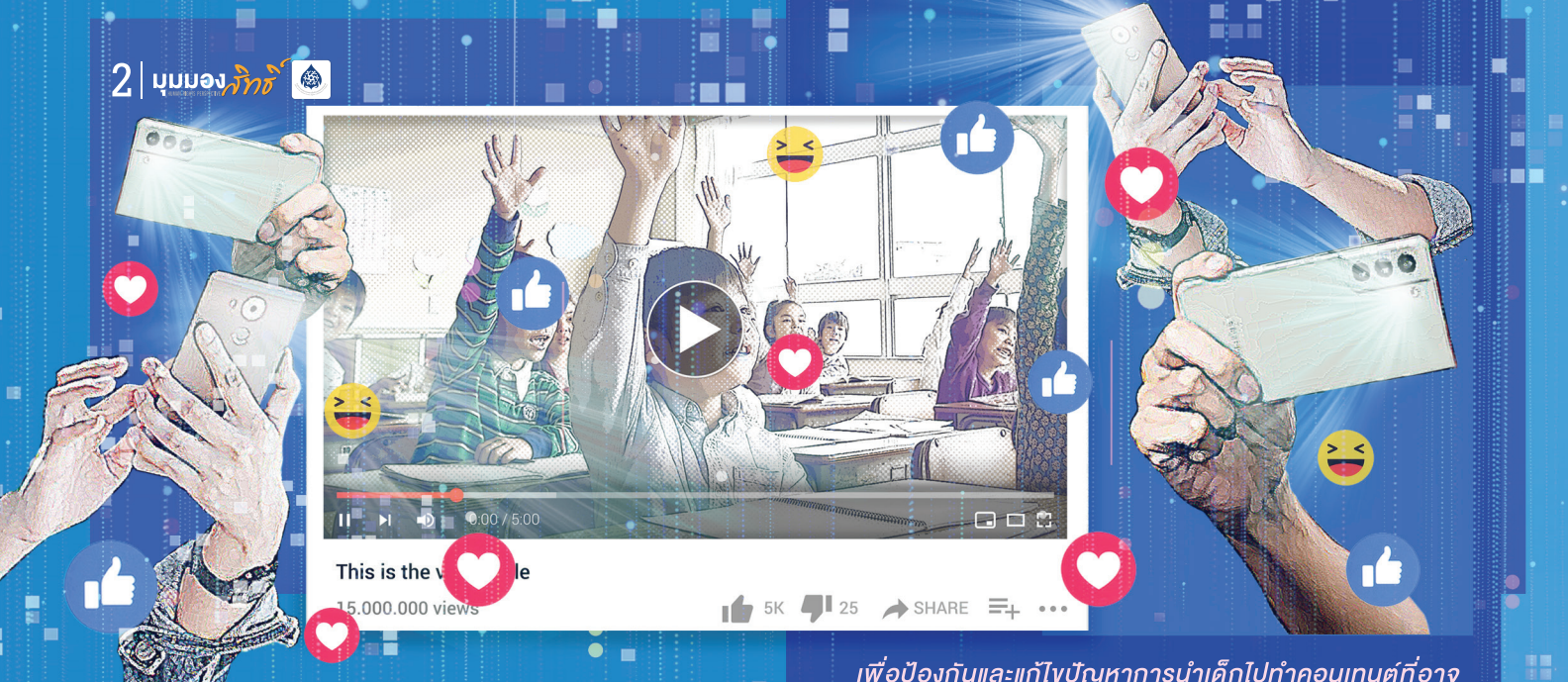
6

ข่าวกิจกรรม กสม.

7

UN เผยชนพื้นเมืองถูกกีดกัน
จากแผนแก้ปัญหา
การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

8

เมื่อปี 2567 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้รับเรื่องร้องเรียนขอให้ตรวจสอบกรณีข้าราชการครูมีพฤติกรรมนำเด็กนักเรียนไปทำคอนเทนต์บนโลกออนไลน์ โดยไม่ปกปิดอัตลักษณ์ อันเป็นการละเมิดสิทธิเด็ก จึงได้ประสานความช่วยเหลือ โดยส่งเรื่องไปยังศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 10 จังหวัดอุบลราชธานี และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ในฐานะหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริง ต่อมา กสม. ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน จึงมีมติให้หยิบยกกรณีดังกล่าวเพื่อศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ

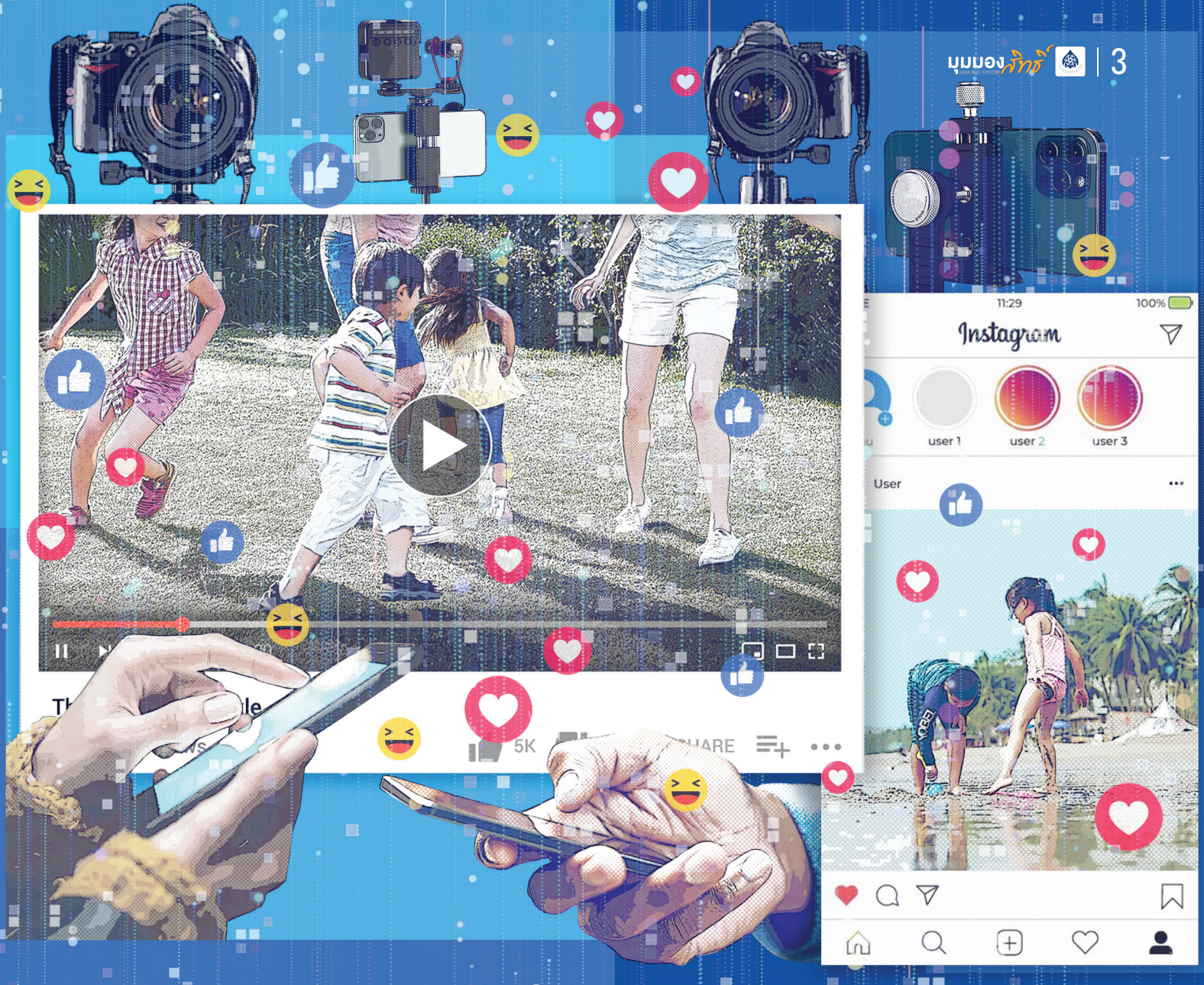
กสม. ได้ศึกษาข้อเท็จจริง หลักกฎหมาย พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน และเอกสารงานวิจัย ประเมินความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านสิทธิเด็ก หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งรับฟังความเห็นจากครูและผู้ปกครองแล้วเห็นว่า **คอนเทนต์เด็กกลายเป็นช่องทางในการแสวงประโยชน์จากเด็กทั้งทางตรงและทางอ้อม ที่ทำให้เด็กถูกนำเสนอเป็นสินค้าเพื่อให้ได้รับความสนใจจากสาธารณะ** ในหลายกรณีคอนเทนต์เด็กยังนำไปสู่การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กออนไลน์ (Online Child Sexual Exploitation) ซึ่งคอนเทนต์ดังกล่าวอาจทำให้เด็กถูกกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ เช่น ถูกวิพากษ์วิจารณ์ด้วยถ้อยคำที่ไม่สุภาพหรือลามกอนาจาร ถูกติดตาม ข่มขู่คุกคาม หรือถูกนำข้อมูลไปใช้โดยพวกใคร่เด็ก หรืออาจได้รับข้อความ รวมทั้งความคิดเห็นที่ไม่สร้างสรรค์ ทำให้เด็กรู้สึกอับอาย วิตกกังวลหรือหวาดกลัวการเข้าสังคม และอาจนำไปสู่การก่ออาชญากรรมทางไซเบอร์ จากการที่เด็กถูกเปิดเผยข้อมูลและอัตลักษณ์ส่วนบุคคลได้ โดยเฉพาะเมื่อคอนเทนต์เหล่านี้ถูกแชร์ต่อไปเรื่อย ๆ ซึ่งเป็นการกระทำที่ขาดความตระหนักรู้ถึงสิทธิเด็กและผลกระทบต่อเด็กอย่างรอบด้าน รวมถึงปัญหาร่องรอยดิจิทัลที่สามารถย้อนกลับมาส่งผลเสียให้แก่เด็กในวันที่เติบโตเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งนำไปสู่ความเสี่ยงที่เด็กจะถูกละเมิดสิทธิ แม้การเผยแพร่อาจไม่มีเจตนาหรือวัตถุประสงค์ด้านลบก็ตาม

ปีที่ 24 ฉบับที่ 4 เดือนเมษายน 2568

เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานำเด็กไปทำคอนเทนต์ที่อาจละเมิดสิทธิเด็ก หรือส่งผลกระทบต่อเด็กในระยะยาว โดยมุ่งให้เด็กทุกคนได้รับการปกป้องคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียงและครอบครัว สิทธิในข้อมูลส่วนบุคคล การปกป้องคุ้มครองจากความรุนแรงและการแสวงประโยชน์จากเด็กในทุกรูปแบบ กสม. จึงมีข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนกรณีการทำคอนเทนต์เด็ก ดังนี้

1 ให้กระทรวงศึกษาธิการกำหนดแนวทางการป้องกันไม่ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษานำเด็กไปทำคอนเทนต์ไว้ในแผนงานหรือนโยบายของกระทรวงอย่างชัดเจน โดยเฉพาะคอนเทนต์ในลักษณะที่ไม่เหมาะสม ละเมิดสิทธิเด็ก และไม่คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็ก รวมทั้งจัดให้มีแผนปฏิบัติการ หรือการดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม

2 ให้สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรมส่งเสริมการเรียนรู้ หน่วยงานทางการศึกษา และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง กำหนดให้โรงเรียนหรือสถานศึกษาที่อยู่ในสังกัดมีนโยบายคุ้มครองเด็ก (Child Protection Policy) โดยมุ่งเน้นการประกาศเจตนารมณ์ในการคุ้มครองเด็กของโรงเรียนหรือสถานศึกษาและการจัดทำแผนงานรวมถึงกลไกที่เกี่ยวข้องกับการให้ความสำคัญในสิทธิเด็ก และจัดให้มีแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้และรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล และสื่อสังคมออนไลน์ของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เหมาะสมและมีมาตรฐานเดียวกัน ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็ก การขออนุญาตและการให้ความยินยอมของเด็กและผู้ปกครอง การรักษาความลับและความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคล และให้เพิ่มเนื้อหาในหลักสูตรหรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พร้อมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่นักเรียน ผู้ปกครอง ครู และบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับองค์ความรู้ด้านสิทธิเด็ก โดยเฉพาะสิทธิเด็กในสภาพแวดล้อมแบบดิจิทัลหรือภัยออนไลน์รูปแบบต่าง ๆ

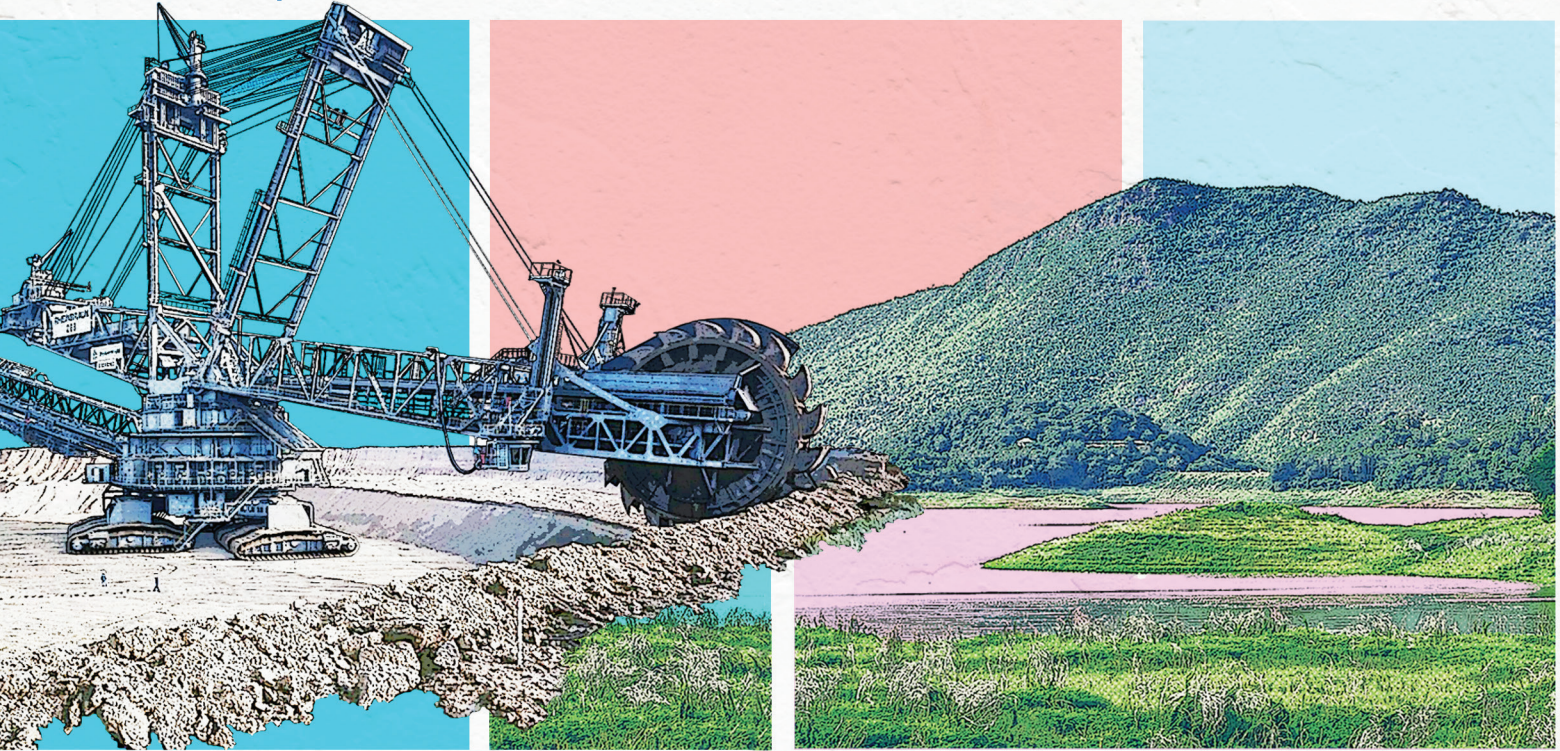
3 ให้สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กำกับ ประชาสัมพันธ์ สร้างความตระหนัก และความรู้ความเข้าใจให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา เกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติตนตามประมวลจริยธรรม ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และให้ครูสภากำกับ เกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติตนตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วย จรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2556 พร้อมทั้งเพิ่มมาตรการ กำกับดูแลการประพฤติปฏิบัติของครูและผู้นประกอบวิชาชีพ ทางการศึกษา การกำหนดบทลงโทษ หรือการเพิกถอนใบประกอบ วิชาชีพทางการศึกษา เพื่อมุ่งป้องกันและแก้ไขปัญหาการนำเด็ก ไปทำคอนเทนต์

4 ให้กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และ นวัตกรรม เพิ่มเนื้อหา แผนงาน โครงการ และกิจกรรม ในหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาของ คณะศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ และการจัดการเรียนการสอน เพื่อผลิตผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ทั่วประเทศ ในประเด็นสิทธิเด็ก โดยเฉพาะสิทธิเด็กในสภาพแวดล้อม แบบดิจิทัล

5 ให้กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และกระทรวง การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยกรม กิจการเด็กและเยาวชน และกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว จัดอบรม ประชาสัมพันธ์ ผลิตสื่อ คู่มือ หรือแนวปฏิบัติที่ช่วย สร้างความตระหนักและความรู้ความเข้าใจให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายเด็ก พ่อ แม่ และผู้ปกครอง เกี่ยวกับการนำเด็กไปทำคอนเทนต์ ตลอดจนสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และสื่อสังคมออนไลน์อย่างรู้เท่าทัน

6 ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ประสานความร่วมมือกับกระทรวงยุติธรรม กระทรวง ศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พัฒนาศักยภาพการช่วยเหลือ คู่ครองเด็กให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติ คู่ครองเด็ก พ.ศ. 2546 รวมทั้งบูรณาการการทำงานร่วมกับ หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการนำเด็ก ไปทำคอนเทนต์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

กสม. ชี้ การขอประทานบัตรเหมืองแร่โดโลไมต์ ในพื้นที่รอยต่อป่าแก่งกระจาน ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน แนะ กรมอุตสาหกรรมฯ ทบทวนการกำหนดเขตแหล่งแร่ ห่วงกระทบมรดกโลก

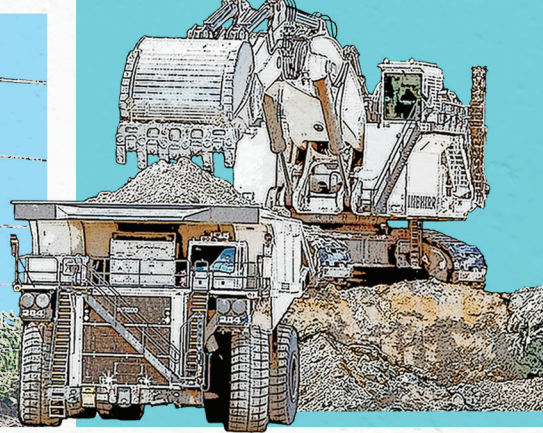
การประกอบธุรกิจทำเหมืองแร่และอุตสาหกรรมอื่นที่เกี่ยวข้องกับแร่ จะต้องมีการขอประทานบัตรเพื่อประกอบกิจการเหมืองแร่ โดยหน่วยงานมีหน้าที่ปิดประกาศการขอประทานบัตรและจัดรับฟังความคิดเห็นของชุมชนตามมาตรา 56 แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2560 ประกอบระเบียบที่เกี่ยวข้อง และต้องมีการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และหากเป็นกรณีการทำเหมืองในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติจะต้องขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าสงวน เพื่อประกอบการพิจารณาให้อนุญาตประทานบัตร

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้รับเรื่องร้องเรียนเมื่อเดือนกันยายน 2567 ระบุว่า เมื่อเดือนกรกฎาคม 2565 บริษัทเอกชนแห่งหนึ่ง ได้ยื่นคำขอประทานบัตรเพื่อประกอบกิจการเหมืองแร่ ประเภทที่ 2 ชนิดแร่โดโลไมต์ ในท้องที่ตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพงกระจาน จังหวัดเพชรบุรี รวมเนื้อที่กว่า 540 ไร่ ต่อสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเพชรบุรี และมีการประชาสัมพันธ์โครงการเหมืองแร่รวมถึงการจัดรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในพื้นที่ แต่ผู้ร้องเห็นว่าบริษัทเหมืองแร่ดังกล่าวและสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเพชรบุรีไม่ให้ข้อมูลอย่างครบถ้วนและเพียงพอที่ประชาชนจะสามารถเข้าใจโครงการ หรือมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งยังพบว่าพื้นที่ดังกล่าวตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าลานน้ำกล้าเหนือและป่าลาน

น้ำกล้าใต้ อันเป็นพื้นที่รอยต่อกับกลุ่มป่าแก่งกระจานที่ได้รับรองให้เป็นมรดกโลกทางธรรมชาติ ซึ่งอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสุขภาพรวมถึงวิถีชีวิตของประชาชนจึงขอให้ตรวจสอบ

จากการตรวจสอบปรากฏข้อเท็จจริงว่า สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเพชรบุรีและบริษัทเหมืองแร่ ได้จัดรับฟังความคิดเห็นของชุมชนในพื้นที่ขอประทานบัตร ซึ่งมีประชาชนที่อยู่ในระยะห่างจากแนวเขตคำขอประทานบัตรไม่เกิน 500 เมตร เข้าร่วมราว 200 คน แต่ผู้ถูกร้องทั้งสองให้ข้อมูลไม่ครบถ้วนจึงมีการคัดค้านไม่เอาเหมืองแร่ ทั้งนี้ในระหว่างกระบวนการขอประทานบัตร บริษัทเหมืองแร่ต้องจัดทำรายงานธรณีวิทยาแหล่งแร่และแผนผังโครงการทำเหมืองเสนอต่อสำนักงานอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ เขต 7 ราชบุรี และจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเสนอต่อสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งต้องขอใช้พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติเสนอต่อกรมป่าไม้ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ

กสม. เห็นว่า แม้การยื่นคำขอประทานบัตรของบริษัทเหมืองแร่จะเป็นกรณีที่สามารถกระทำได้ภายใต้เงื่อนไขของกฎหมายและระเบียบที่กำหนดไว้ และการพิจารณาคำขอประทานบัตรของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเพชรบุรีก็ดำเนินการไปตามขั้นตอนและวิธีการที่กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2560

แต่เมื่อพิจารณากระบวนการรับฟังความเห็นของประชาชนที่ยังขาดการให้ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการเหมืองแร่ที่ครบถ้วนรอบด้าน และเพียงพอต่อการแสดงความเห็นของประชาชน จึงรับฟังได้ว่ากระบวนการรับฟังความเห็นไม่ได้รับรองสิทธิในการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

นอกจากนี้ พื้นที่ดังกล่าวมีระยะห่างจากแนวเขตมรดกโลกเพียง 1.14 กิโลเมตร ถือได้ว่าเป็นพื้นที่แนวเขตกันชน (Buffer Zone) ที่มีระบบนิเวศแบบเดียวกันกับผืนป่าแก่งกระจาน หากอนุญาตให้ดำเนินการทำเหมืองแร่อาจส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศโดยรวมทั้งหมด และอาจส่งผลกระทบต่อกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงที่อาศัยอยู่ในกลุ่มป่าแก่งกระจาน รวมถึงยังมีแหล่งน้ำสำคัญหลายแหล่งในพื้นที่ ซึ่งขณะนี้ยังไม่มีกฏหมายความหมายคำว่า **“พื้นที่แหล่งต้นน้ำหรือป่าน้ำซับซึม”** แห่งพระราชบัญญัติแร่ ที่กำหนดเป็นพื้นที่ที่ห้ามเป็นเขตแหล่งแร่เพื่อการทำเหมือง และมีได้ระบุหรือจำกัดความหมายของคำดังกล่าวไว้ในกฎหมายฉบับใด

กสม. จึงมีมติให้มีข้อเสนอแนะมาตรการในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังนี้

1 ให้กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ นำข้อคัดค้านตามหนังสือคัดค้านโครงการเหมืองแร่ดังกล่าวของผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 8 บ้านหนองมะค่า และผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 4 บ้านหนองปิ่นแตก เป็นหลักฐานประกอบการพิจารณาอนุญาตประทานบัตร และร่วมกับสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเพชรบุรี ทบทวนการกำหนดเขตแหล่งแร่ให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของพื้นที่ในปัจจุบัน และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง

2 ให้สำนักงานอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ เขต 7 ราชบุรี สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกรมป่าไม้ พิจารณาและดำเนินการเกี่ยวกับการขออนุญาตธรณีวิทยาแหล่งแร่และแผนผังโครงการทำเหมือง รายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม และการขอใช้พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ตามระเบียบและกฎหมายที่กำหนด และเปิดโอกาสให้ประชาชนที่เกี่ยวข้องได้รับรู้ข้อมูลที่เพียงพอและมีส่วนร่วมในการพิจารณาในทุกกระบวนการ

3 ให้ประธานกรรมการนโยบายบริหารจัดการแร่แห่งชาติ กำหนดคำอธิบายนิยามหรือความหมาย **“พื้นที่แหล่งต้นน้ำหรือป่าน้ำซับซึม”** ตามมาตรา 17 วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2560 โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วม และต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนที่จะมีการพิจารณาคำขอประทานบัตรกรณีตามคำร้องนี้หรือผู้ยื่นคำขอรายอื่น

4 ให้บริษัทเหมืองแร่ผู้ถูกร้อง ดำเนินธุรกิจตามหลักการชี้แนะของสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (UNGPs) โดยการจัดทำมีการตรวจสอบความเสี่ยงด้านสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน (HRDD) และมีการเยียวยาความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น รวมทั้งให้มีช่องทางสำหรับรับเรื่องร้องเรียนและสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับโครงการเพื่อให้สาธารณชนทราบ

5 ให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ให้ความรู้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการเคารพสิทธิมนุษยชน ตามหลักการ UNGPs และ HRDD

ร่องรอยดิจิทัลกับสิทธิที่จะถูกลืม

ร่องรอยดิจิทัล หรือ digital footprint คือ ประวัติและรายละเอียดทางพฤติกรรมของการใช้งานอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีดิจิทัลที่ถูกบันทึกไว้บนโลกออนไลน์ เช่น การโพสต์ข้อความ การแชร์รูปภาพหรือคลิปวิดีโอ การกดไลค์ การค้นหาข้อมูล ประวัติการใช้งานแอปพลิเคชันและแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ การซื้อสินค้าออนไลน์ การสมัครรับข้อมูลข่าวสาร หรือการทำธุรกรรมออนไลน์ **พฤติกรรมการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์เหล่านี้เปรียบเสมือนรอยเท้าบนโลกออนไลน์ที่ทิ้งร่องรอยไว้** และเปิดเผยตัวตนให้บุคคลอื่นสามารถสืบค้น ติดตาม เข้าถึง และนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ประโยชน์หรือใช้ในทางที่ไม่เหมาะสมได้

สิทธิที่จะถูกลืมเป็นสิทธิใหม่ที่พัฒนามาจากแนวคิดสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวและสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคล เพื่อมุ่งคุ้มครองปัจเจกบุคคลไม่ให้ได้รับผลกระทบจากการกระทำ พฤติกรรม หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตของตนเอง และต่อมาได้นำไปสู่การพัฒนากฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรป (General Data Protection Regulation: GDPR) ซึ่งกลายเป็นกฎหมายต้นแบบของกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก รวมถึงกฎหมาย PDPA หรือพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ของประเทศไทย

RIGHT TO BE FORGOTTEN

ร่องรอยดิจิทัลแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่

- 1 ร่องรอยดิจิทัลที่ผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีดิจิทัลไม่ได้ตั้งใจสร้างขึ้นหรือทิ้งร่องรอยไว้โดยไม่เจตนา (passive digital footprint)** เช่น IP Address ประวัติการค้นหาข้อมูลบนเว็บไซต์ หรือพาสเวิร์ดที่ถูกบันทึกไว้อัตโนมัติ
- 2 ร่องรอยดิจิทัลที่ผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีดิจิทัลตั้งใจเปิดเผย หรือเจตนาสร้างขึ้นด้วยตนเอง (active digital footprint)** โดยเฉพาะการโพสต์รูปภาพ คลิปเสียง คลิปวิดีโอ หรือข้อความลงในแพลตฟอร์มและสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ เช่น Facebook Twitter Instagram TikTok YouTube

สิทธิที่จะถูกลืม หรือ right to be forgotten หมายถึง สิทธิของปัจเจกบุคคลที่จะร้องขอให้อีกฝ่ายที่มีข้อมูลส่วนบุคคลของตนไว้ในครอบครอง ลบข้อมูลนั้น เนื่องจากไม่ยินยอมจะให้มีการใช้ข้อมูลนั้นอีกต่อไป ซึ่งครอบคลุมสิทธิในสามรูปแบบ ได้แก่

- 1 สิทธิที่จะขอให้ลบข้อมูลหลังจากช่วงเวลาหนึ่ง**
- 2 สิทธิที่จะได้รับการอภัยหรือได้รับโอกาสในการเริ่มต้นใหม่** โดยไม่ถูกตัดสินด้วยข้อมูลหรือประวัติที่ไม่พึงประสงค์จนทำให้ไม่สามารถดำเนินชีวิตอย่างปกติสุข
- 3 สิทธิที่จะถูกเชื่อมโยงกับข้อมูลที่เป็นปัจจุบันเท่านั้น**

ปีที่ 24 ฉบับที่ 4 เดือนเมษายน 2568

ผลเสียของร่องรอยดิจิทัล เนื่องจากร่องรอยดิจิทัลเป็นสิ่งที่ถูกบันทึกไว้และคงอยู่ถาวรบนโลกออนไลน์ จึงกระทบต่อสิทธิที่จะถูกลืม และสามารถย้อนกลับมาส่งผลกระทบต่อชีวิตของบุคคลทั้งในปัจจุบันหรือในอนาคตได้ ไม่ว่าจะเป็นผลกระทบต่อความปลอดภัย ความเป็นอยู่ส่วนตัว ข้อมูลส่วนบุคคล เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือผลกระทบด้านอื่น ๆ เช่น การถูกวิพากษ์วิจารณ์ หรือถูกโจมตีบนโลกออนไลน์

การกำกับดูแลบนโลกออนไลน์จึงต้องคำนึงถึงประเด็นร่องรอยดิจิทัลที่อาจลบออกจากโลกออนไลน์ได้โดยง่าย และผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนที่จะเกิดขึ้นกับผู้ผลิตคอนเทนต์เองหรือผู้ที่ปรากฏอยู่ในคอนเทนต์นั้นโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจด้วย

ข่าวกิจกรรม กสม.

กสม. ลงพื้นที่รับฟังข้อเท็จจริงกรณีร้องเรียนว่าการปลูกต้นยูคาลิปตัสในทะเลน้อย จ.พัทลุง กระบสภิกธิษณชนและสิ่งแวดล้อม วันที่ 3 เมษายน 2568 ที่ชุมชนทะเลน้อย ตำบลพนาางตุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง **นางปรีดา คงแป้น** กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่สำนักงาน กสม.

พื้นที่ภาคใต้ ลงพื้นที่รับฟังข้อเท็จจริงและความคิดเห็นของประชาชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง กรณีร้องเรียนว่า บริษัทเอกชนปลูกต้นยูคาลิปตัสในพื้นที่ทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตชุมชนซึ่งประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านและการเลี้ยงควายน้ำ ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่เพาะพันธุ์สัตว์น้ำในลุ่มน้ำทะเลน้อย ทั้งนี้ กสม. จะรวบรวมข้อเท็จจริงจากทุกฝ่ายเพื่อประกอบการจัดทำรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนตามหน้าที่และอำนาจต่อไป

กสม. ศยามล ลงพื้นที่รับฟังข้อเท็จจริงกรณีร้องเรียนว่าการประกาศเขตพื้นที่ป่าบ้านนกนาการเกาะมุก จ.ตรัง ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน

วันที่ 7 เมษายน 2568 **นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์** กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่สำนักงาน กสม. พื้นที่ภาคใต้ ลงพื้นที่รับฟังข้อเท็จจริงจากชุมชนเกาะมุก ตำบลเกาะลิบง อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง กรณีมีผู้ร้องเรียนระบุว่า การประกาศเขตพื้นที่ป่าบ้านนกนาการเกาะมุก จังหวัดตรัง ไม่ได้ให้ข้อมูลหรือสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมกับชุมชน และ

ปรากฏเหตุเจ้าหน้าที่ของรัฐใช้กำลังไล่รื้อชุมชนที่ตั้งแผงค้าสำหรับบริการนักท่องเที่ยวออกจากพื้นที่เกินความจำเป็น ทั้งนี้ กสม. จะรวบรวมข้อเท็จจริงจากทุกฝ่ายเพื่อประกอบการจัดทำรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนตามหน้าที่และอำนาจต่อไป

กสม. หาร็อกงักพบก ประสานความร่วมมือการส่งเสริมความเข้าใจ

ต่อ พ.ร.บ.ป้องกันการทรมานฯ วันที่ 23 เมษายน 2568 **นายอัสสันต์ กัยหลีกส์** กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เข้าพบคณะผู้แทนกองทัพบก เพื่อประสานความร่วมมือการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการสิทธิมนุษยชน และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้อุบัติบุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 โดยมี **พลตรีอุทธรยา จันทมาศ** รองเจ้ากรมยุทธศึกษาทหารบกและคณะ ให้การต้อนรับและบรรยายสรุปข้อมูลภารกิจภารกิจฝึกทหารใหม่ของกองทัพบก ในการนี้ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เข้าเยี่ยมหน่วยฝึกทหารใหม่ด้วย ณ กองพันทหารม้าที่ 3 กรมทหารม้าที่ 1 รักษาพระองค์ เขตดุสิต กรุงเทพฯ

กสม. ประชุมรับฟังความคิดเห็นต่อร่างกฎหมายคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว วันที่ 24 เมษายน 2568 **นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์** ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ **นายอัสสันต์ กัยหลีกส์**

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พร้อมด้วย **นางสาวหรรษา หอมทอ** เลขาธิการ กสม. และ **นายจุฬพล พูนอ่อน** ที่ปรึกษาสำนักงาน กสม. รักษาการแทนรองเลขาธิการ กสม. ประชุมรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. (ฉบับภาคประชาชน) เพื่อจัดทำร่างพระราชบัญญัติฯ ดังกล่าวให้มีความสมบูรณ์สอดคล้องกับ

หลักการสิทธิมนุษยชน โดยยึดหลักผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นศูนย์กลาง โดยมีผู้เข้าร่วมประกอบด้วย ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ฝายนิติบัญญัติ พรรคการเมือง และผู้แทนเครือข่ายต่อต้านความรุนแรงด้วยเหตุแห่งเพศประเทศไทย (Coalition Against Gender-Based Violence Thailand) ณ โรงแรมเซ็นทารา ไทฟ์ ศูนย์ราชการ และคอนเวนชันเซ็นเตอร์

UN เผย ชนพื้นเมืองถูกกดขี่กัน

จากแผนแก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

24 เมษายน 2568 องค์การสหประชาชาติ (UN) เปิดเผยรายงาน **The State of the World's Indigenous Peoples** ว่าด้วยความสำคัญและความท้าทายของชนพื้นเมืองต่อความหลากหลายทางชีวภาพและการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่สะท้อนให้เห็นว่าชนพื้นเมืองซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 6 ของประชากรโลก และมีส่วนในการปกป้องคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพของโลกกว่าร้อยละ 80 กลับได้รับความช่วยเหลือด้านการรับมือและแก้ไขปัญหาสภาพภูมิอากาศน้อยกว่าร้อยละ 1 ทั้งด้านงบประมาณและทรัพยากรที่จำเป็น

THE STATE OF THE WORLD'S INDIGENOUS PEOPLES

รายงานชี้ให้เห็นว่า **โครงการพลังงานสีเขียวมักบังคับใช้โดยไม่ได้ปรึกษาชุมชนท้องถิ่น การตัดสินใจเชิงนโยบายที่สำคัญมักไม่มีตัวแทนชนพื้นเมืองเข้าร่วม ชนพื้นเมืองจึงถูกผลักออกจากกระบวนการแก้ปัญหา** ขณะที่การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลกระทบโดยตรงต่อชนพื้นเมือง ทั้งด้านสุขภาพร่างกาย วิถีชีวิต สังคม วัฒนธรรม และจิตวิญญาณ เสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชน อย่างไรก็ตาม ชนพื้นเมืองได้แสดงความเข้มแข็งและความสามารถในการปรับตัว โดยเฉพาะผู้หญิงและผู้อาวุโสที่เป็นผู้นำในการคิดค้นวิธีรับมือกับการเปลี่ยนแปลง ทั้งการฟื้นฟูอาหารท้องถิ่น การถ่ายทอดความรู้ระหว่างรุ่น และการปรับช่วงเวลาเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตรให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

รายงานฉบับนี้เรียกร้องให้เปลี่ยนมุมมองที่มีต่อความรู้ของชนพื้นเมือง แทนที่จะมองว่าเป็นเพียง **"เรื่องเล่าโบราณ"** หรือ **"ตำนานพื้นบ้าน"** ควรยอมรับว่าเป็นความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่มีคุณค่า และเป็นภูมิปัญญาที่ผ่านการพิสูจน์มายาวนาน มีวิธีการที่เป็นระบบ และเกิดจากความสัมพันธ์โดยตรงของชนพื้นเมืองกับธรรมชาติที่อยู่ร่วมกันมานับพันปี และเสนอให้สร้างกลไกทางการเงินที่ชนพื้นเมืองเป็นผู้บริหารจัดการเอง ยอมรับระบบการปกครองดูแลตนเองของชนพื้นเมืองอย่างเป็นทางการ รับรองสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ให้ชุมชนมีอำนาจตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดิน วิถีชีวิต และทิศทางเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการแก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างยั่งยืน

ที่มา: **United Nations** ประเทศไทย

จัดทำและเผยแพร่โดย

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550
อาคารรัฐประศาสนภักดี (อาคารบี) ชั้น 6-7
120 หมู่ที่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่
กรุงเทพมหานคร 10210

โทรศัพท์: 0-2141-3800 และ 3900
: 0-2141-3913 และ 3919
สายด่วนร้องเรียน: 1377
ร้องเรียน: help@nhrc.or.th
เว็บไซต์: www.nhrc.or.th

ขอความกรุณา
ตอบแบบประเมินออนไลน์